श्री सोमनाथसंस्कृत-युनिवर्सिटी, वेरावलम्
सत्रान्तपरीक्षा, अक्तुबर - 2019

कक्षा – आचार्य-1	**सत्रम् – 1**	**गुणाः - 70**
विषयः – शुक्लयजुर्वेदः	**प्रश्नपत्रम् - 3 - CC - 4.2.1**	**समयः- 8 तः 11**
दिनाङ्कः- 11/10/2019	**संदर्भग्रन्थः** – निरुक्त (अ-7)	

(प्रथमान्वितिः - युनिट-1)

प्र-1 अधोलिखितयोः एक एव व्याख्यायताम् । 05

1. यत्काम ऋषिर्यस्यां देवतायामार्थपत्यमिच्छन् स्तुतिं प्रयुक्ते तद् दैवतः स मन्त्रो भवति ।
2. तिस्र एव देवता इति नैरुक्ताः । अग्निः पृथिवीस्थानः वायुर्वेन्द्रो वान्तरिक्षस्थानः । सूर्यो द्युस्थानः ।

प्र-2 अधोलिखितयोरप्येक एव प्रश्नः समाधेयः । 10

1. निरुक्तम् - वेदाङ्गं किं निमित्तमस्तीति प्रतिपादयत ।
2. निरुक्तशास्त्रस्य सामान्यः परिचयः प्रस्तूयताम् ।

(द्वितीयान्वितिः - युनिट-2)

प्र-3 अधोलिखितयोः एक एव व्याख्यायताम् । 05

1. तिस्र एव देवता इत्युक्तपुरस्तात् ।
   तासां भक्ति साहचर्यं व्याख्यायताम् ।।
2. इन्द्रं मित्रं वरुणमग्निमाहुरथोदिव्यः स सुपर्णो गरुत्मान् ।
   एकं सद्रुपा बहुधा वदन्त्यग्निं यमं मातरिश्वानमाहुः ।।

प्र-4 अधस्तनयोः प्रश्नयोः एकः समाधेयः । 10

1. चतुर्थ पादस्य (निरुक्त सप्तमाध्याये) विशिष्टान् विषयान् यास्क दिशा उपस्थापयत ।
2. निरुक्तसप्तमाध्यायस्य तृतीयपादगतं शब्दनिर्वचनवैशिष्ट्यं सोदाहरणमुपस्थापयत ।

(तृतीयान्वितिः - युनिट-3)

प्र-5 अधोलिखितयोः एक एव व्याख्यायताम् । 05

1. तदेतदेकमेवजातवेदसं गायत्रं तृचं दशतयीषु विद्यते ।
   यत्तु किञ्चिदाग्नेयं तज्जातवेदसानां स्थाने युच्यते ।।
2. अथापि हविष्पान्तीयं सूक्तं सौर्यवैश्वानरं भवति ।

प्र-6 अधस्तनयोः एकः समाधेयः । 10

1. निरुक्तगतस्य सप्तमाध्यायस्य सामान्यविषयं यास्कीयसिद्धान्तानुसारमुपपादयत ।

2. निरुक्तस्य सप्तमाध्याये देवताविषयकविचारान् समुपस्थापयत ।

प्र-7 ससन्दर्भं विवेचनं विधीयताम्। **10**

1. समानमेतदु दकमुच्चैत्यवचाहमिः।
   भूमिं पर्जन्या जिनन्ति दिव जिन्तन्त्यग्नयः।
2. हविष्पान्तमजरं स्वर्विदि दिविस्पृश्याहुतं जुष्टमग्नौ।
   तस्यभर्मणे मुवनाय देवा धर्मणेकं स्वधयापथन्त।।

(चतुर्थान्वितिः - युनिट-4)

प्र-8 एकस्य सविस्तरमुत्तरं लिखत। **05**

1. वैदिकमन्त्रव्याख्याने निरुक्तस्य दैवतकाण्डस्य भूमिकां स्पष्टयत।
2. निरुक्तस्य सप्तमाध्यायस्य सप्तमपादस्य विषयान् स्पष्टयत।

प्र-9 दशानां लघूत्तराणि लिखत। **10**

1. ऋचां कियन्तः प्रकाराः सन्ति
2. निरुक्तस्य सप्तमाधायाये कियन्तः पादाः सन्ति
3. द्रविणम् - इत्यस्यार्थो द्रव्यं, धनं वा
4. जिन्वन्ति - इत्यस्य कोऽर्थः
5. वर्षकर्म - इत्यस्यार्थो लेख्यः।
6. वैश्वानरो यतते सूर्येण - इति वाक्यं कस्मिन् वेदाङ्गे व्याख्यातमस्ति
7. वृत्रहणम् - इत्यस्य कोऽर्थः
8. पूरवः - इत्यस्य कोऽर्थः
9. प्रहिणुत - इत्यस्य कोऽर्थः
10. जातधनः - इति कं विशिनष्टि
11. छन्दः शास्त्रं वेदाङ्गेषु गण्यते न वा
12. अग्रणीर्भवति - इति कस्य देवस्य कृते उक्तमस्ति
13. अक्रोपनो भवति - इति कस्य वाक्यमस्ति
14. वेदत्रय्यां सामदेवस्य गणना भवति न वा
15. राष्ट्रिय वेदविद्याप्रतिष्ठानम् कुत्र स्थितमस्ति

****